

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра технологій захисту навколишнього середовища та охорони праці

А.В. Шпаков /
червень 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Спецкурс за науковою спеціальністю
«Цивільна безпека та ризик-менеджмент»
(назва навчальної дисципліни)

Дисципліна професійної підготовки. Обов'язкова освітня компонента.

Шифр	Галузь знань
26	Цивільна безпека
	Спеціальність
263	Цивільна безпека

Розробник(и):

Глива В.А., д.т.н., професор

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
технологій захисту навколишнього середовища та охорони праці
Протокол № 11 від « 7 » червня 2022 року

Завідувач кафедри ТЗНС та ОП

(Тетяна ТКАЧЕНКО)

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-
наукової програми

(Оксана ГУНЧЕНКО)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності
«Цивільна безпека» (НМКС)

Протокол № 5 від « 7 » червня 2022 року

Голова НМКС

(Оксана ГУНЧЕНКО)

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною радою КНУБА:

Протокол № 7 від " 23 " червня 2022 року

Голова НМР КНУБА

(Андрій ШПАКОВ)

(прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2022-2023 р.р.

шифр	Доктор філософії	Форма навчання: денна									Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження	
	Назва спеціальності	Кредитів на семестр	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	у тому числі			КП	КР	РГ				Р
Л	Лр	Пз												
263	Цивільна безпека	7,5	225	76			76				<i>Екзамен</i>	3		

шифр	Доктор філософії	Форма навчання: вечірня									Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження	
	Назва спеціальності	Кредитів на семестр	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	у тому числі			КП	КР	РГ				Р
Л	Лр	Пз												
263	Цивільна безпека	7,5	225	76			76				<i>Екзамен</i>	3		

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є надання знань, умінь, компетентностей для здійснення ефективної професійної діяльності та проведення власного наукового дослідження в сфері цивільної безпеки шляхом формування у здобувачів вміння використовувати ризик-орієнтований підхід для оцінки професійних, виробничих та суспільних небезпек, формування наукового підходу до вирішення складних організаційних завдань в сфері управління охороною праці спираючись на міжнародну та вітчизняну методологію оцінки ризиків.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті знань, умінь і компетентностей ефективно вирішувати завдання з оцінки ризиків та розробки заходів, спрямованих на їх зниження при здійсненні різних видів професійної та науково-дослідної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог безпеки та гігієни виробничих процесів та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників спираючись на сучасні методи та наукові теорії в оцінці ризиків та ризик-орієнтоване мислення.

Компетенції здобувачів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Програмні результати
Інтегральна компетентність (ІК)		
ІК	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері цивільної безпеки, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.	ПРН 01. Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері цивільної безпеки і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку цивільної безпеки, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
Загальні компетентності (ЗК)		
ЗК01	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН 01. Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері цивільної безпеки і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку цивільної безпеки, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
ЗК 02	Здатність працювати в міжнародному контексті.	ПРН 01. Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері цивільної безпеки і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень

		на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку цивільної безпеки, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
ЗК 04	Здатність розв'язувати комплексні проблеми цивільної безпеки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.	ПРН 05. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з цивільної безпеки та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. ПРН 07. Визначати наукові та практичні проблеми у сфері цивільної безпеки, глибоко розуміти методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
Фахові компетентності (ФК)		
ФК 01	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері цивільної безпеки та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках.	ПРН 01. Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері цивільної безпеки і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку цивільної безпеки, отримання нових знань та/або здійснення інновацій ПРН 03. Формулювати і перевіряти ідеї, гіпотези, стратегії, рішення, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати експериментальних, емпіричних та теоретичних досліджень у сфері цивільної безпеки, комп'ютерне моделювання, наявні дані. ПРН 05. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з цивільної безпеки та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. ПРН 07. Визначати наукові та практичні проблеми у сфері цивільної безпеки, глибоко розуміти методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
ФК 02	Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти експериментальних,	ПРН 08. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи моделювання, прогнозування, оптимізації та прийняття

	емпіричних і теоретичних досліджень у сфері цивільної безпеки, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності	рішень у професійній діяльності у сфері цивільної безпеки. ПРН 09. Розробляти, удосконалювати та досліджувати концептуальні та комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері цивільної безпеки та дотичних міждисциплінарних напрямках.
ФК 04	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері цивільної безпеки, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.	ПРН 03. Формулювати і перевіряти ідеї, гіпотези, стратегії, рішення, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати експериментальних, емпіричних та теоретичних досліджень у сфері цивільної безпеки, комп'ютерне моделювання, наявні дані. ПРН 05. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з цивільної безпеки та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. ПРН 07. Визначати наукові та практичні проблеми у сфері цивільної безпеки, глибоко розуміти методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
ФК 05	Здатність розробляти нормативні документи на рівні виробничого підрозділу, підприємства/організації в сфері цивільної безпеки, спираючись на вимоги державного та міжнародного законодавства.	ПРН 10. Застосовувати методи прогнозування та керування професійними, техногенними, майновими, комерційними та репутаційними ризиками під час проведення наукових досліджень, захисту отриманих наукових та практичних результатів та професійної діяльності.
ФК 06.	Здатність вдосконалювати, проектувати та розробляти обладнання, технологічні процеси, засоби захисту, з урахуванням комплексних аспектів формування небезпек.	ПРН 11. Розробляти нові комплексні рішення щодо впровадження організаційних та технічних заходів, пов'язаних з моніторингом, прогнозуванням, попередженням, локалізацією, ліквідацією та мінімізацією негативного впливу техногенних й виробничих небезпек та їх наслідків.

Програма навчальної дисципліни

Теоретична складова (149 годин)

Самостійна робота

Тема 1. Небезпеки виробничого середовища.

1. Поняття безпеки та небезпеки.
2. Таксономія небезпек.
3. Умови професійної діяльності.
4. Принципи класифікації умов праці.

Тема 2. Суть та види ризиків.

1. Теорія ризиків.
2. Поняття та види ризиків. Фактори ризику.
3. Страховий ризик і страховий випадок.
4. Світова інформаційна база ризиків.
5. Досвід зарубіжних країн у сфері управління професійними ризиками.

Тема 3. Виробничий ризик.

1. Класифікація джерел та рівнів ризику загибелі людини.
2. Прийнятний ризик як рівень безпеки виробництва.
3. Кількісні показники виробничого ризику.
4. Оцінка ризиків в системі управління охороною праці (СУОП).

Тема 4. Ймовірна оцінка основних факторів ризику.

1. Просторовий та часовий фактори небезпеки.
2. Оцінка ймовірності реалізації небезпеки.
3. Оцінка ймовірності реалізації небезпеки у аварійну ситуацію.
4. Прогнозування виникнення небезпечних подій у виробничому середовищі.

Тема 5. Аналіз ризиків в системі «людина-техніка-виробниче середовище».

1. Методичні засади визначення небезпечності об'єктів та процесів.
2. Надійність технічних систем.
3. Глобальний (загальносистемний) ризик відмови системи після модернізації.
4. Надійність оператора. Фактори надійності оператора.
5. Фактори виробничого середовища.
6. Ергономічні фактори.
7. Психологічні фактори надійності людини.

Тема 6. Сутність ризику як категорії управління.

1. Управлінська діяльність: теоретичний аспект.
2. Новітні світові тенденції у розвитку управлінської діяльності.

3. Ризик-орієнтований підхід, як основа прийняття рішень у системах управління.

Тема 7. Інформаційно-стратегічне забезпечення управлінської діяльності.

1. Можливості організації ефективного обміну та використання інформації у системах менеджменту підприємства/організації.

2. Інформаційне забезпечення систем моніторингу стану виробничого середовища та процесу.

3. Моніторинг стану безпеки та утворення ризиків.

Тема 8. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.

1. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.

2. Об'єкти підвищеної небезпеки. Можливі ризики.

Тема 9. Управління ризиками. Міжнародний стандарт ISO 31000:2009.

1. «П'ятикрокова система» оцінки професійних ризиків.

2. Міжнародний стандарт ISO 31000:2009.

Тема 10. Менеджмент ризику. Методи оцінки ризику.

1. Сфера застосування Міжнародного стандарту ISO / IEC 31010.

2. Процес оцінки ризику.

3. Опис сучасних методів оцінки ризиків.

4. Вибір методів оцінки ризику.

Тема 11. Ризики надзвичайних ситуацій.

1. Класифікація та рівні надзвичайних ситуацій.

2. Наслідки надзвичайних ситуацій.

3. Оцінювання рівня ризиків надзвичайних ситуацій.

Практична складова (76 годин)

Практичне заняття 1 (6 годин)

Принципи та загальна практика оцінки ризиків на робочому місці.

Практичне заняття 2 (12годин)

Методи та засоби вимірювання показників виробничого та навколишнього середовища. Основні методи й засоби аналізу та оцінки ризиків.

Практичне заняття 3 (6 годин)

Методика проведення оцінки ризику.

Практичне заняття 4 (6 годин)

Методологія побудови уніфікованого «дерева подій».

Практичне заняття 5 (6 годин)

Методологія побудови уніфікованого «дерева відмов».

Практичне заняття 6 (8 годин)

Застосування методів FMEA та FMESCA.

Практичне заняття 7 (6 годин)

Застосування методу HAZOP.

Практичне заняття 8 (6 годин)

Застосування методу НАССР.

Практичне заняття 9 (10 годин)

Оцінка ризиків на робочому місці.

Практичне заняття 10 (10 годин)

Карта ризиків. Практичний аспект використання.

Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії та практики, що сприяє оволодінню слухачами курсу необхідних компетентностей. Для цього використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі.

Для опанування згаданих компетенцій використовуються різні форми проведення занять та контролю.

Основні форми проведення занять: практичні заняття, аналіз ситуацій, кейсів, презентація проектів, круглі столи, ділові ігри, самостійне вивчення окремих тем дисципліни.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані здобувачам для засвоєння початкової дисципліни: 1) обробка теоретичного матеріалу; 2) підготовка до практичних занять; 3) вивчення окремих тем, що не розглядаються у теоретичній частині курсу; 4) підготовка до поточного та підсумкового контролю; 5) побудова плану особистого наукового дослідження; 6) підготовка до публікації тез доповідей, статей; 7) опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, сучасних наукових доробок за тематикою дисципліни та власного наукового дослідження.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету (відділу докторантури і аспірантури) документ, який засвідчує ці причини.

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен виконати завдання, яке було заплановане для виконання (див. <https://org2.knuba.edu.ua/course/index.php?categoryid=191>).

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та

науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі.

Методи контролю та оцінювання знань аспірантів

Форми контролю:

- поточний контроль – у формі усної відповіді на кожному занятті (також може бути організовано у вигляді тестів та контрольної роботи);
- контроль виконання практичних занять (оформлений звіт та його презентація);
- контроль оформлення результатів наукового дослідження за темою дисертаційної роботи з урахуванням вивченого матеріалу за дисципліною;
- підсумковий контроль – екзамен у формі тестування; підсумкова оцінка складається з результату підсумкового та поточного контролю під час проведення практичних занять.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю екзамен

Поточне оцінювання										Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума балів
Практична складова												
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7	ПЗ 8	ПЗ 9	ПЗ 10			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у ПОЛОЖЕННІ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/Положення-про-критерії-оцінювання-знань-здобувачів.pdf>.

Умови допуску до підсумкового контролю

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова екзаменаційна сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив практичні роботи, не допускається до складання екзамену.

Аспірант, який не виконав вимог робочої програми, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання в період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться аспірантам до початку вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- Комп'ютер з програмним забезпеченням для проведення консультацій та виконання практичних робіт: Microsoft PowerPoint – візуалізація даних;
- Мультимедійний проектор;
- Маркерна дошка;
- Мобільний екран;
- Лабораторія дослідження параметрів води;
- Науково-дослідна лабораторія захисту від техногенних впливів;
- Лабораторія контролю параметрів навколишнього середовища.

Інформаційне забезпечення дисципліни

Система дистанційного навчання і контролю рівня підготовки у КНУБА організована на платформі Moodle, всі матеріали щодо вивчення дисципліни можна знайти за посиланням: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2654>.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники та навчальні посібники

1. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник для студентів за напрямком підготовки 6.170202 «Цивільна безпека» / В.В. Березуцький, М.І. Адаменко – Харків. : ФОП Панов А. М., 2016. – 385 с. ISBN 978-617-7293-90-2.

2. Ткачук К. Н., Кружилко О. Є. Прогнозування виробничого травматизму: монографія – К.: Основа, 2014. – 345 с.

3. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан СІ, Мохняк СМ. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2010. - 384 с

4. Альбошій О.В., Болотських М.В., Кулешов М.М., Калашніков О.О., Попов В.М., Рашкевич С.А., Рогозін А.С., Садковий В.П., Труш О.О., Шайхлісламов З.Р. Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Навчальний посібник. / За ред. канд. психол. наук, доцента В.П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2009. – 370 с.

5. Охорона праці та цивільний захист: Підручник. / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 420 с.

6. Безпека людини у сучасних умовах: Монографія / В.В. Березуцький, Н.Л. Березуцька, А.О. Богодист та ін.; За заг. ред. проф. В.В. Березуцького - Харків: ФОН Мезіна В.В., 2018. - 208 с. ISBN 978-617-7577-60-6.

Нормативні документи

1. Закон України «Про охорону праці». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>

2. . ДСТУ 3891:2013 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять.

3. ДСТУ 2293:2014 Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.

4. Гігієнічна класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Наказ МОЗУ вид 08.04.2014 № 248. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>

5. Указ президента України від 27.01.2003 р. №47/2003 «Про заходи щодо удосконалення системи Державного управління у сфері пожежної безпеки, захисту населення та територій від наслідків надзвичайних ситуацій».

6. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. (Затверджено ПКМ України від 16.12.2015 р. №1052).

7. Постанова КМУ №11 від 09.01.2014 р. «Про затвердження положення про Єдину державну систему цивільного захисту».

8. Постанова КМУ №1567 від 16.11.2001 р. «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня»

9. Постанова КМУ №192 «Про затвердження положення про організацію оповіщень і зв'язку у надзвичайних ситуаціях»

10. Постанова КМУ №409 від 17.06.2001 р. «Про затвердження типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних справ»

11. Постанова КМУ №444 від 26.06.2013 р. «Про порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» (щодо визначення системи організації та основних видів і форм навчання населення способами захисту і дій в умовах надзвичайних ситуацій).

12. Порядок складання та вимоги до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці. Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я від 13.12.2004 р. №614.

13. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.

14. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. – К.: МНС України, 2010. – 178 с.

15. Інженерний захист населення та територій: Навч. посіб. / О.О. Островерх, О.В. Савченко, Є.І. Стецюк . – Х. : НУЦЗУ, 2014 . – 380 с.

16. IEC 61882 Hazard and operability studies (HAZOP studies) – Application Guide ISO 22000 Food safety management systems – Requirements for any organization in the food chain.

17. ISO/IEC Safety aspects – Guidelines for their inclusion in standards Guide IEC 60300–3–11 Dependability management – Part 3 – 11: Application guide – Reliability centred maintenance.

18. IEC 61078 Analysis techniques for dependability – Reliability block diagram and Boolean methods.

19. IEC 61165 Application of Markov techniques.

20. ИСО/МЭК (all parts) Software and systems engineering – High-level Petri nets 15909.

21. IEC 60812 Analysis techniques for system reliability – Procedure for failure mode and effects analysis (FMEA).

22. IEC 61025 Fault tree analysis (FTA).

23. ISO/IEC Uncertainty of measurement – Part 3: Guide to the expression of uncertainty in measurement.

Додаткові джерела

1. Кружилко О. Є. Теоретичні основи застосування імітаційного моделювання в сфері охорони праці / Кружилко О. Є., Майстренко В. В., Праховнік Н. А. // Вісник Національного науково-дослідного інституту охорони праці. – 2007. – № 19. – С. 22-25.
2. Створення інформаційно-аналітичної системи стану охорони праці суб'єктів господарювання. Алгоритм прогнозування показників наглядової діяльності теруправлінь: Звіт про НДР (заключ.); ННДІОП; Керівник О. Є. Кружилко; № ДР 0106U005531. – К., 2006. – 130 с.
3. Білостоцька В.О. Оцінка стану травматизму в Україні за критерієм середнього ризику / В. О. Білостоцька // Проблеми охорони праці в Україні: Збірник наукових праць. – 2006. – Вип. 11. – С.20-27.
4. Лисюк М. О. Оцінка небезпечності виробництва для планування контрольно-наглядової діяльності та управління ризиками. / Лисюк М. О., Бегун В. В. // 36. наук. праць «Проблеми охорони праці в Україні». – 2007. – Вип. 14. – С. 14-23.
5. Лесенко Г.Г. Оцінка ступенів ризику нещасних випадків / Лесенко Г.Г., Масюкевич О.М., Мішукова Н.Б. // Проблеми охорони праці в Україні. – 2007. – Вип. 14. – С. 23-27.
6. Левченко О. Г. Прогнозування – шлях до запобігання травматизму в АПК / О. Г. Левченко // Вісник Національного НДІ охорони праці. – К.: 2007, №19. – С. 19 - 22.
7. Бочковський А.П. «Людський фактор» та професійний ризик: випадковість чи закономірність / А.П. Бочковський // Зернові продукти і комбікорми, 2014. – № 4 (56). С. 7-13. doi:10.15673/2313-478x.56/2014.36124.
8. Касьянов М.А. Дослідження виробничого ризику у ковальсько-пресових цехах: Монографія / М.А. Касьянов, І.В. Савченко, Д.О. Вишневський, О.М. Гунченко. – Луганськ: Ноулідж, 2014. – 224 с.
9. Гунченко О.М. Оцінка рівня виробничого травматизму та шляхи його подолання у будівельній галузі / О.М. Гунченко // Збірник тез доповідей другої міжнародної конференції «Перспективні технології для забезпечення безпеки життєдіяльності та довголіття людини» 15-16 травня 2019 р. м. Одеса. – Одеса: ОНМУ, 2019. - С. 41-45.
10. Моніторинг умов праці. Голінько В.І., Чеберячко С.І., Шибка М.В., Яворська О.О. // Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет». - 2012. – 230 с.
11. Hunchenko O. Methodology of risk-oriented on the basis of safety function deployment / O. Hunchenko // International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE). ISSN: 2277-3878, Volume-8, Issue-2, July 2019. P. 5787-5790.
12. Касьянов М.А. Визначення основних засад з вдосконалення науково-обґрунтованої методики оцінки умов праці у галузі машинобудування / М.А. Касьянов, О.М. Гунченко, В.О. Медяник, В.А. Малов, Н.В. Козодой, Ю.Г. Проніна // Вісник СХУ ім. В. Даля. – Луганськ: СХУ ім. В. Даля, 2011. – №5(159). Ч.2. – С. 173-178.

13. Гунченко О.М. Шляхи подолання виробничого травматизму в Україні / О.М. Гунченко, П.І. Стефанович // Тези доповідей III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Безпека життєдіяльності в XXI столітті». – Дніпро: ПДАБА, 2018. - С. 48-49.
14. Hunchenko O. Analysis of the main characteristics of industrial risk / O. Hunchenko // Abstracts of the first eurasian conference «Risk – 2019» 22 – 24 May 2019, Baku, Azerbaijan. – P. 34.
15. Гунченко О.М. Удосконалення методики оцінювання та управління виробничим ризиком / О.М. Гунченко, А.С. Беліков, М.А. Касьянов, В.А. Шаломов, П.І. Стефанович // Новини інженерної науки Придніпров'я. Наук.-практ. журн. ПДАБА. – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2017, № 1 (2). – С. 30-38.
16. Hunchenko O. Methodology for assessment and management of industrial risks / Hunchenko O., Bereznytska Y., Chernyshev D. // International May Conference on Strategic Management «IMCSM19» 24 – 26 May, 2019, Bor, Serbia. – Volume XV, Issue(1), (2019)/ - P. 311-319. ISSN 2620-0597. (Web of Science). Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/18f5D0yQe-VJx64Y7yZSr6M2pSczdltk/view>.
17. Гунченко О. Управління ризиками у системі управління охороною праці / О. Гунченко, П. Стефанович // Scientific Letters of Academic Society Of Michal Baludansky. – Kosice, Slovakia, 2018. - Volume 6, № 2A. - P. 65-69.
18. Касьянов М.А. Дослідження методів оцінки показників виробничого ризику для вдосконалення системи управління охороною праці (СУОП) / М.А. Касьянов, Д.О. Вишневський, О.М. Гунченко, І.В. Савченко // Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». Серія: БЖДЛ – освіта, наука, практика.- Харків: ХНУ ім. О.М. Бекетова, 2015, вип. 120 (1). – С. 243-247.
19. Hunchenko O. Methodology of risk-oriented on the basis of safety function deployment / O. Hunchenko // International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE). ISSN: 2277-3878, Volume-8, Issue-2, July 2019. P. 5787-5790.
20. Hunchenko O. Analysis of the main characteristics of industrial risk / O. Hunchenko // Abstracts of the first eurasian conference «Risk – 2019», 22 – 24 May 2019, Baku, Azerbaijan. – P. 34.
21. Hunchenko O. Methodology for assessment and management of industrial risks / Hunchenko O., Bereznytska Y., Chernyshev D. // International May Conference on Strategic Management «IMCSM19» 24 – 26 May, 2019, Bor, Serbia. – Volume XV, Issue(1), (2019)/ - P. 311-319. ISSN 2620-0597. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/18f5D0yQe-VJx64Y7yZSr6M2pSczdltk/view>.
22. В. А. Глива, Б.Д. Халмурадов, В.Є. Кашперський, О.В. Панова, Я.І. Бірук Методологічний підхід до оцінювання ризиків впливу фізичних факторів техногенного походження в умовах невизначеності // Системи управління навігації та зв'язку / Збірник наукових праць. – Полтава: ПНТУ, 2021. – Т. 1 (63). – С. 123-125. [doi: 10.26906/SUNZ.2021.1.123](https://doi.org/10.26906/SUNZ.2021.1.123)

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
3. Репозитарій КНУБА : <http://repository.knuba.edu.ua/>.
4. Сайт дистанційного навчання КНУБА: <http://org2.knuba.edu.ua/>.